

CO ČÍST: Komárkova kronika úderu Viru

 neviditelnypes.lidovky.cz/kultura/co-cist-komarkova-kronika-uderu-viru.A241212_160348_p_kultura_nef

Ivo Fencel

13. prosince 2024

**„Cílem opatření jsou opatření.
Cílem administrativního útlaku je administrativní útlak.
Cílem moci je moc.“
George Orwell**

„Koronavirová pandemie spustila registry existenciálních strachů a potřebu bojovat proti nákaze naplno,“ píše přírodovědec Stanislav Komárek závěrem své právě vydané knihy *Stíny v našich duších* (nakladatelství Academia). „Kolektivní psychóza ale zmizela jako mávnutím proutku po vypuknutí války na Ukrajině, kde vzniklo nové, dlouhodobé ohnisko smrti... Novodobé společnosti jsou v rostoucí míře posedlé kontrolou, monitoringem obyvatel a jejich disciplinací, byť se to dělá na Západě něžněji a méně nápadně... Doby liberálního snění o volně rejdicích prvcích bohužel skončily.“

Jako úvodní motto svazku nezvolil výše citovaná slova George Orwella, zdála se mu přece jenom neadekvátní, ale nahradil je větami Foucaultovy knihy *Dohlížet a trestat: „Epidemie je snem mocných. Umožňuje kontrolovat populaci, určit každému místo, vést o každém podrobné registry, vytvářet strnulý prostor, kde každý podléháme přímému vlivu moci.“*

Velmi vnímavý spisovatel a badatel Stanislav Komárek nijak nepopírá, že byl aspekty událostí zaskočen. Nejen hysterií, ale tím, že vyhlídku stát se obětí lynče (“pro začátek jen internetového”) získal zničehonic každý, kdo netáhl s proudem. „Teď událost překvapivě rychle upadá do společenského zapomnění a do mlčení, což připomíná vyvinutou schopnost jednotlivců zapomínat trapné okamžiky vlastních životů... Ukázkou touhy po zapomnění jsou české wikipedické pasáže o aspektech pandemie, vedené většinou k přelomu let 2020/21 a opuštěné jako pahýl.“ A tak usedl, aby věci

zachytil. Virová psychóza let 2020-2022 totiž byla, jak přiznává, - vedle příjezdu sovětských vojsk v roce 1968 – „suverénně nejděsivější společensko-politickou událostí“ v Komárkově životě.

Bezesporu nepřehání ani s konstatováním, že u nás napsal zatím jedinou objemnější knihu na ona téma (která je celá jen od jednoho autora), a pokračuje: „Hluboce mnou otřásla přes mnoho zemí rozkročená laboratoř totalitních praktik, zčásti nového a nikdy nevídaného digitálního typu, která by se mohla stát preludiem k diktatuře a společenské kontrole, o niž se klasickým diktátorům ani nesnilo... Pád covidismu po dvou letech pak představuje v mém životě druhou nejradostnější událost - po pádu komunismu. Ale pokud by Rusko nenapadlo Ukrajinu, virové běsnění by pokračovalo. Pouhé zeslabení pandemie by nestačilo, a když se jednou vytvoří kontrolní a potlačovatelský aparát, už běží setrvačností, aniž potřebuje skutečné podněty...“ Načež autor dramaticky dodává: „Neberu si servítky, neboť má akademická kariéra je u konce, a pokud mi tato kniha vynese propuštění z univerzity z ideologických příčin a pod vhodnou záminkou, ponesu to poklidně. Byl by to galileovský závěr odborného životopisu... Ačkoli si touhle knihou vysloužím nepříjemnosti a mohl bych si jinak v pokoji užívat získaných prebend, nemohu jaksi mlčet, tak jako mlčí - a pouze se kolem stěn opatrně plíží - zvířata. Pro člověka je mlčení smrtí zaživa.“

Vzpomíná, že se za epidemie celkem ani nebál smrti a že největší strach - a šok života - utrpěl **z rychlosti zvratu společenské atmosféry do patologických podob.**

Fenomén „virového šílení“ dokonce srovnává s Kulturní revolucí a Velkým skokem v Číně - a snaží se zachytit, kolik je v podobných tendencích **paranáboženských komponentů**, které se úpadkem institucionalizovaných kultů stěhují do takovýchto „sekulárních“ náboženství, aniž si toho protagonisté jsou vědomi. Aniž si to připustili.

Tolik tedy jistý alarmismus. Jenže listuji a navzdory skepsi zjišťuji, že publikace sestává vedle vzpomínek z esejů velmi obecných a plných přesahů na všechny strany. Není to konspirační kniha, ale hledání pravdy, často úplně mimo závislost na onom „virovém šílení“.

Po srovnání pandemie se - sto let starou - španělskou chřipkou a s patrně obdobnou koronavirovou zkázou (ruskou chřipkou) v časech pražské Jubilejní výstavy (přesně 1888-1895), kdy si epidemie nikdo nevšímal, a po stručné kronice testování, trasování a karantén, přejde Komárkovo vyprávění vbrzku do řady (vysoce racionálních) impresí, už na straně osmdesát.

V kapitole *Povaha opatření a touha pro něco trpět* mluví o neerotickém sadomasochismu a jinou část věnuje *Smrti a našemu vztahu k ní*. Problému eutanazie... a líčení médií jako jednoho ze zdrojů aktuální (a někdy až depresivní) pohromy (a vizme subkapitoly *Virozvěstové a Manipulace*).

V pasážích *Civilizace obav - terminální fáze novověku?* hovoří pak Komárek o normálnosti dnešní „společnosti pacientů“ i společenské potřebě „bojů“, ne-li války. Velmi zajímavé a možná překvapivé je jeho srovnání let 1914 a 2020, což se může i nemusí zdát srovnáním násilným.

Celkem rychle je autor hotov se spikleneckými teoriemi („záměrné promoření“) a věnuje se raději analogiím mezi strukturami církve a medicínsko-průmyslového komplexu. Od církve překročí mezi badatele, jímž je sám, ale varuje právě a především před vládou vědců. Poukazuje, jak to dopadlo všude, kde se právě vědci k politické moci dostali.

„Paranáboženské“ rysy virové psychózy vnímá zřetelně a ve čtrnácté kapitole se dostane i k problematice očkování a opět ke vztahu očkovací kampaně a médií.

Ohledně ekonomických důsledků „doby covidové“ mluví dokonce o jisté formě neofeudalismu a také o státním socialismu. Vypráví i o globálním vítězení Číny a...

„Každá nauka, a to i virologie a epidemiologie, je-li přežvýkána pro lid, stává se nepravdou a kýčem,“ konstatuje a cituje svého („dokonale písíciho“) oblíbence Arthura Koestlera, jenž říká ústy politruka (*Tma o polednách*): „To správné se lidu musí blyštět jako zlato, to nesprávné černat jako saze.“

„Ale zaměření médií na špatné zprávy a selektivní vybírání takových zpráv (a emotivní přehánění) nezpůsobil démonický manipulátor,“ upozorní. Je to „prostá“ selekce a cílení na nejvyšší sledovanost, kdy i největší banality jsou citově přemrštěny až do krajnosti.

A snaží se poukázat také na to, že byl jistý, ba značný tlak na názorovou konformitu patrný už před pandemií.

Ještě zajímavější jsou však sekvence o udavačství, téhle „občanské uvědomělosti“. „Policejní linky byly zahlcované tisíci udáními občanů hlásících, kde se kdo objevil bez roušky,“ čteme. „Náhle se každý nýmmand stal strážcem veřejného řádu. Jejich nanicovaté životy dostaly vyšší smysl, jako když běhali kdysi za farářem s informacemi o kacířích anebo později na Gestapo s pozorováními o Židech.“

Arthur Koestler ostatně soudil, že jsou veškeré společnosti s to se vypořádat s loupežníky a lotry/vrahy, ale zrovna tak jsou všechny společnosti absolutně bezradné vůči syndikátům spasitelů a budovatelům „krásných nových světů“.

„Vzdělání v očkování *vedou*,“ hlásaly svého času titulky. Ale (ptá se Komárek) položil si kdo otázku, co je dnes vzdělání, když bude mít to vysokoškolské záhy sedmdesát procent populace?

A není spíš cíl novodobé civilizace polovzdělanec, tento pilíř všech autoritativních systémů?

Ať už máme pocit, že Komárek přehání, anebo mu slepě věříme (kniha má silnou autobiografickou linii), nedá se upřít schopnost zachycovat dějiny jaksi skrze sebe a vlastním prostřednictvím. Dělá to patrně stejně dobře, jako kdysi známý laureát Nobelovy ceny, což sice byl politik, ne přírodovědec, nicméně... Historik Paul Johnson píše (v jedné své knize) přesně o tom, co se dobře dá vztáhnout taky na Stanislava Komárka.

Cituji: Podařilo se mu stanout uprostřed jeviště, aniž by působil marnivě. To byl odjakživa celý on: kdykoli psal o nejnovějších dějinách, dařilo se mu měnit je v autobiografii, a když vydal své pojednání o první světové válce, politik A. J. Balfour, jemuž zaslal signální výtisk, sdělil přátelům: „Winston Churchill napsal tlustou knihu o sobě a pojmenoval ji Světová krize.“

Stanislav Komárek: Stíny v našich duších: Kronika virového šílenství. Academia. Praha 2024. 264 stran.

[Stíny v našich duších: kronika virového šílení - Stanislav Komárek | KOSMAS.cz](#)
[- vaše internetové knihkupectví](#)

